

FÉLELEM A MEGJELÖLÉST. I

Megjelölés. Színekkel, ábrákkal kialakított jelek. Ősidők óta festenek magukra, tárgyaikra jelképeket az emberek. Összetartozást hirdetnek ezáltal a jelet (jelképet) viselő egyén és közössége között. És megkülönböztetést hirdetnek ezek a másik közösséghez tartozóktól. Összetartozás és megkülönböztetés. – Eddig a pontig leírta a két háború közötti európai szociológiai irodalom is a jelképek (és a megjelölés) szerepét az emberiség történelmében. (A. Vierkandt és H. Freyer művei.) Azóta tudatosult: a jelképek mögött nagyon is konkrét emberi viszonyok rejlenek: hatalmi viszonyok – alá- és fölérendeltség – kifejezése, kulturális, etnikai, világnézeti, területigazgatási (állami), sőt politikai közösségekhez tartozás kifejezése. Aki hordja a jelet, az vállalja a közösséget... Az 1930-as évek európai szociológiája azt még nem tudta: a megjelölés a kiközösítés alapja is lehet. A megkülönböztetés az európai történelemben nemegyszer a kiközösítés alapja volt. De általánossá Európában – igaz, rövid időre – 1938 után vált... Bennünket sem szellemtörténeti kutatások kedvéért érdekel, milyen színekkel, jelekkel, milyen külsőségekkel jelenik meg állampolgári közösség, politikai-közéleti hatalom, etnikai vagy más önazonosság alapján szerveződő közösség a nyilvánosság előtt. Bennünket a jelképek mögött meghúzódó társadalmi-politikai rend érdekel, annak szándékával: olyan közéletet, politikai rendszert teremtsünk, amelyben mindenki szabadon vállalhatja önazonosságát, esetleg annak jeleit-jelképeit is...

Megjelölés. Közép-Kelet-Európában a „megjelölést” a múlt század első felében gyakran a kiközösítésre használták. Ezért különösen azok, akiket egyszer már kiközösítettek, nem akarnak vállalni „megjelölést”. Történelmi előzményekként emlegetjük: a magyarokat a felvidéki német városokba a 16–17. században nem engedték a polgárok közé, a zsidókat Európa-szerte megjelölve szorították ki a városközpontokból, korlátozták birtokbírhatóságukat. Azután jött a „kollektívumok százada”, a 20. század: 1938, illetve 1944 után megjelölték, kiközösítették a zsidókat, 1945-ben a demokratikus Csehszlovákiában korlátozták annak emberi és állampolgári jogait, aki 1938 után magyarnak vallotta magát, a térségből kitelepítették 1945–47-ben azokat, akik 1940-ben németnek vallották magukat. Ezért azután – érthető módon – a társadalom így sújtott része a nyilvánosság előtt néha ma sem akarja vállalni magyarságát, zsidóságát, német vagy szlovák mivoltát. Félnék a megjelöléstől, gyakran az önazonosság nyílt vállalásától: határokon belül, határokon túl.

Megjelölés. Más, ha valaki maga vállalja a jelet, más, ha mások illesztik rá. Félelem, bátorság, gyávaság... Nem ismerjük el „történelmi kategóriaként” e fogalmakat. Pedig azok. És nem lesz új rend, ha a félelmet – magunkban is – le nem gyűrjük...

GLATZ FERENC

Államhatalmi jelképek Egyiptomban

Sólyom, buzogány, pásztorbot, korbács

Az ókori egyiptomiak számára az állam és a királyság azonos fogalom volt. A predinasztikus kor utolsó fázisának (Kr. e. III. évezred előtt) uralkodói kiléptek a névtelenség homályából. Nevüket ekkor írták bele először a szereknek nevezett keretbe. Ez a „keret” a királyi palota homlokzatát ábrázolta, tetejére a sólyom madár képét helyezték.

A sólyom – Egyiptom legfontosabb jelképe, a Hórusz-isten, akiben a királyság intézményének védelmezőjét tisztelték – és a palota együttese reprezentálta az ún. „0-dik di-

Dzset (kígyó) király Hórusz-neve szerek-jelben.
Abüdosz, I. dinasztia, Kr. e. 2950 körül

